

ผลของโปรแกรมฝึกอบรมโดยใช้สถานการณ์จำลองที่มีต่อทักษะการสื่อสาร
ระหว่างบุคคลของผู้ปฏิบัติงานในชุมชน

**The Effect of Simulation Base Training Program on Interpersonal
Communication Skills of Worker in Community**

กฤติยา สวัสดิ์ภูมิ และ สุเมษฐ์ หนกหลัง

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Kittiya Sawaddeepoom and Sumate Noklang

Srinakharinwirot University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: pert94@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยกึ่งทดลองครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์คือ 1. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมฝึกอบรมโดยใช้สถานการณ์จำลองที่มีต่อทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคล 2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังเข้าร่วมการทดลองโปรแกรมฝึกอบรมโดยใช้สถานการณ์จำลองที่มีต่อทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคล กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ปฏิบัติงานในชุมชนของโครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ (1 ตำบล 1 มหาวิทยาลัย) จังหวัดจันทบุรี จำนวน 60 คน นำมาทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย เพื่อคัดเข้ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) โปรแกรมฝึกอบรมโดยใช้สถานการณ์จำลองที่มีต่อทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลของผู้ปฏิบัติงานในชุมชน 2) แบบวัดทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคล ผ่านการตรวจคุณภาพเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าความแตกต่าง t-test 2 ประเภท คือ Pairs t-test ใช้ทดสอบความแตกต่างของกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมฝึกอบรมโดยใช้สถานการณ์จำลองและใช้ Independent Sample t-test ทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อน – หลังเข้าร่วมโปรแกรมฝึกอบรมโดยใช้สถานการณ์จำลอง

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีการเปลี่ยนแปลงทั้งรายด้านและภาพรวมสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 2) ภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีการเปลี่ยนแปลงทั้งรายด้านและภาพรวมสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

* วันที่รับบทความ : 23 พฤศจิกายน 2565; วันที่แก้ไขบทความ 5 มกราคม 2566; วันที่ตอบรับบทความ : 9 มกราคม 2566

Received: November 23, 2022; Revised: January 5, 2023; Accepted: January 9, 2023

คำสำคัญ: โปรแกรมฝึกอบรมโดยใช้สถานการณ์จำลอง; ทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคล; ผู้ปฏิบัติงานในชุมชน

Abstracts

This quasi-experimental research There is a purpose 1 . To compare the interpersonal communication skills before and after participating in the training program by using simulations to interpersonal communication skills. 2 . To compare the interpersonal communication skills of the experimental group and the control group. After participating in the training program using simulations on interpersonal communication skills. The sample is Community practitioners of the integrated sub-district economic and social upgrading project (1 sub-district, 1 university), Chanthaburi Province, totaling 60 people were randomly selected for the experimental group and the control group. 30 people per group. The research tools consisted of 1) a simulation training program on interpersonal communication skills of community workers; 2) an interpersonal communication skills test. Passed the equipment quality check by 5 experts. Statistics used in data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation. and 2 types of difference t-test were Pairs t-test to test the differences of the samples before and after participating in the training program using a simulation and Independent Sample t-test to test the differences between the groups. Trial and control group before – after participating in the simulation training program.

The results showed that 1) after the experiment. The experimental group had both aspect and overall changes higher than before the experiment with statistical significance at the 0.05 level. 2) After the experiment. The experimental group had both aspect and overall changes higher than the control group at a statistical significance of 0.05.

Keywords: Simulation-Based Training Program; Interpersonal Communication Skills; Community Worker

บทนำ

โครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ (1 ตำบล 1 มหาวิทยาลัย) มุ่งเน้นที่การพัฒนาเศรษฐกิจในระดับชุมชน ทั้งการสร้างงาน การพัฒนาอาชีพในชุมชน เพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และเพื่อให้เกิดการบูรณาการโครงการในพื้นที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ตามความต้องการของพื้นที่อย่างแท้จริงควรมีหน่วยงานในพื้นที่ ทำหน้าที่ในการบูรณาการกระบวนการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่อย่างเป็นระบบ ซึ่งมหาวิทยาลัยของรัฐกว่า 80 แห่งที่กระจายอยู่ตามภูมิภาคต่างๆ ของประเทศ สามารถที่จะทำหน้าที่เป็นหน่วยบูรณาการโครงการ (System Integrator) ในระดับตำบลได้ โดยที่มหาวิทยาลัยในพื้นที่สามารถใช้องค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมที่มีอยู่ทำงานประสาน และร่วมงานกับจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานอื่นๆ เพื่อให้การทำงานบูรณาการ

นี้ยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลที่สามารถ นำไปสู่การลดความยากจนอย่างมีเป้าหมายชัดเจน (กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2563 : ออนไลน์)

ลักษณะงานของผู้ปฏิบัติงานในชุมชนในโครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ มีหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบ คือ การเก็บข้อมูลพื้นฐานรายตำบลแบบบูรณาการ และวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analytics) จากข้อมูลที่ได้จากการจัดเก็บข้อมูลในชุมชน แต่จากการลงพื้นที่จัดเก็บข้อมูลในแต่ละครั้งเกิดปัญหาและอุปสรรคในการเก็บข้อมูลในชุมชน คือ ไม่สามารถได้ข้อมูลที่ตรงตามเป้าหมาย หรือได้ข้อมูลมาอย่างไม่มีประสิทธิภาพ เพราะสมาชิกในชุมชนไม่ไว้วางใจในการให้ข้อมูลต่างๆ ทั้งข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลเกี่ยวกับชุมชน เนื่องจากผู้ปฏิบัติงานขาดปฏิสัมพันธ์ในการลงชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับปัญหาและอุปสรรคในการจัดเก็บข้อมูลความของโครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ ที่กล่าวว่า ครึ่งเรือนบางส่วนไม่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลแก่ผู้จัดเก็บข้อมูล ไม่ไว้วางใจที่จะให้ข้อมูลส่วนตัว เพราะมาจากขาดปฏิสัมพันธ์ในการลงชุมชน (โครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ, 2564 : ออนไลน์)

ซึ่งการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีนั้นเป็นสิ่งสำคัญในการเก็บข้อมูลในชุมชน เพราะการสร้างสัมพันธ์กับชุมชน โดยเฉพาะนักพัฒนาหรือผู้ปฏิบัติงานในชุมชนซึ่งเป็นบุคคลภายนอกชุมชนย่อมต้องอาศัยเทคนิคในการเข้าถึงผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) ในชุมชน ความเป็นมิตร และความจริงใจ การเปิดใจรับฟังความเห็นของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องด้วยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน เปิดใจให้กว้าง ก็จะทำให้คนในชุมชนไว้วางใจและพร้อมที่จะให้ข้อมูลที่เป็นจริงทั้งที่เป็นประเด็นเชิงบวกและเชิงลบที่แท้จริงและร่วมกัน ค้นหาองค์ความรู้ เสนอแนวทางแก้ไขปัญหาได้อย่างตรงประเด็น (ปัญญา เลิศไกร และลัญจกร นิลกาญจน์, 2559 : 1-10) ซึ่งการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของทักษะสื่อสารระหว่างบุคคล ที่จะทำให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นความรู้สึก ทำให้เกิดความรู้สึกทางบวก (Devito, J.A., 2013 : 7) 11 นอกจากนั้นทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลเป็นพื้นฐานในการสื่อสารรูปแบบอื่น มนุษย์มีการสื่อสารระหว่างบุคคลเพื่อที่จะบรรลุลำดับขั้นความต้องการบางอย่าง ตามแนวคิดของมาสโลว์ที่ตอบสนองความสำเร็จส่วนบุคคลและสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล (ระวีรัฐ รุ่งโรจน์, 2559 : 77) เพราะฉะนั้น การพัฒนาทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคล จึงเป็นทักษะสำคัญที่ควรส่งเสริมให้กับผู้ปฏิบัติงานในชุมชน เกิดการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีในการลงชุมชน เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ก็จะทำให้คนในชุมชนไว้วางใจพร้อมที่จะให้ข้อมูลกับผู้ปฏิบัติงานในชุมชน ซึ่งในเรื่องของการพัฒนาทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลการนั้น ทิศนา แหมมณี (255 : 532) ได้กล่าวว่า ถ้าผู้เข้าร่วมได้ฝึกการสื่อสารกับสถานการณ์จำลองจะทำให้ผู้เข้าร่วมสามารถสื่อสารได้หากเกิดสถานการณ์ที่จำลองขึ้นจริง และสอดคล้องกับ Gredler M., (1992 : 7) ที่กล่าวถึงสถานการณ์ว่าเป็นการจัดฝึกอบรมที่เน้นให้ผู้เข้าร่วมได้มีโอกาสฝึกใช้ทักษะเพื่อการสื่อสาร สามารถทำความเข้าใจได้ง่ายเมื่อเผชิญกับ

สถานการณ์จริงทั้งสภาพแวดล้อมและปฏิสัมพันธ์โดยฝึกให้ผู้เข้าร่วมปฏิบัติและแก้ไขปัญหาต่างๆ ให้คล้ายกับสภาพที่เป็นจริง โดยมีการใช้การสื่อสารอย่างเหมาะสม จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการฝึกอบรมโดยใช้สถานการณ์เป็นการจัดกิจกรรมฝึกอบรมที่มีประโยชน์ต่อทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคล ผู้วิจัยจึงใช้การฝึกอบรมโดยใช้สถานการณ์จำลองเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคล

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมฝึกอบรมโดยใช้สถานการณ์จำลองที่มีต่อทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคล
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังเข้าร่วมการทดลองโปรแกรมฝึกอบรมโดยใช้สถานการณ์จำลองที่มีต่อทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคล

ระเบียบวิธีการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้ปฏิบัติงานในชุมชนของโครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ (1 ตำบล 1 มหาวิทยาลัย) จังหวัดจันทบุรี จำนวน 220 คน ที่เข้าร่วมโครงการทั้งหมด 11 ตำบล (โครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2563 : ออนไลน์)

โดยกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ได้จากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple random sampling) เพื่อคัดเลือกกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีขั้นตอนดังนี้

1.1 สอบถามความสนใจของกลุ่มปฏิบัติงานแต่ละตำบลและหัวหน้าผู้รับผิดชอบโครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ (1 ตำบล 1 มหาวิทยาลัย) ได้จำนวน 115

1.2. ทำแบบวัดทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคล เพื่อหาผู้ปฏิบัติงานในชุมชนของโครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ (1 ตำบล 1 มหาวิทยาลัย) ที่ต้องส่งเสริมทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคล หากผู้ปฏิบัติงานโครงการฯ คนใดที่มีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$) ต่ำกว่า 2.61 จัดว่าเป็นบุคคลที่ควรส่งเสริมทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคล จำนวน 60 คน

1.3 การสุ่มแบบจับคู่ (math – paired sampling) โดยนำผลการวัดทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลจากน้อยที่สุดไปหามากที่สุดมาจัดคู่และเรียงแบบขึ้นบันได เพื่อคัดเลือกกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 30 คน ซึ่งผู้วิจัยนำค่าเฉลี่ยของทั้ง 2 กลุ่มมาทดสอบความแตกต่างโดยใช้ Independent t – test เพื่อทดสอบว่าทั้ง 2 กลุ่มมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยยะสำคัญ หรือไม่แตกต่างกัน

2.เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและสถานที่เก็บข้อมูล

2.1 เครื่องมือการวิจัย

การวิจัยนี้มีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย 2 เครื่องมือ คือ 1. โปรแกรมฝึกอบรมโดยใช้สถานการณ์จำลองที่มีต่อทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลของผู้ปฏิบัติงานในชุมชนของโครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ (1 ตำบล 1 มหาวิทยาลัย) 2. แบบวัดทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคล โดยสามารถแจกแจงรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1.1 โปรแกรมฝึกอบรมโดยใช้สถานการณ์จำลองที่มีต่อทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลของผู้ปฏิบัติงานในชุมชน โดยบูรณาการแนวคิดทฤษฎีสถานการณ์จำลอง และทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคล ระยะเวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1-2 ชั่วโมง ทำการตรวจสอบหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) จากผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน โดยได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของกิจกรรม (Index of Item – Objective Congruence : IOC) อยู่ในช่วง 0.8 – 1.0 และผ่านการทดสอบนำร่อง (pilot study) กับกลุ่มผู้ปฏิบัติงานกับชุมชนที่คล้ายกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 คน พบว่า โปรแกรมฝึกอบรมโดยใช้สถานการณ์จำลองผ่านการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือสามารถนำไปพัฒนาทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลให้กับผู้ปฏิบัติงานในชุมชน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงแผนการโปรแกรมฝึกอบรมโดยใช้สถานการณ์จำลองที่มีต่อทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคล

สัปดาห์	กิจกรรม	วิธีดำเนินกิจกรรม	แนวคิดในการพัฒนาโปรแกรม	
			สถานการณ์จำลอง	ทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคล
1	กิจกรรมบรรยายความรู้สู่ SKILL	บรรยายความรู้เกี่ยวกับทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลและเชิญผู้นำชุมชนมาบรรยายสภาพทั่วไปของชุมชน	1.การสร้างความสนใจ 2.การสร้างประสบการณ์ 3.การจำแนกแยกแยะ 4.การวิเคราะห์ 5.การลงความเห็นสรุป	1.การเป็นคนเปิดเผย 2. การร่วมรู้สึก / ความเห็นอกเห็นใจ 3. การสนับสนุนเกื้อกูลต่อคู่สนทนา 4.การติดต่อสื่อสารในทางบวก 5.ความเสมอภาคในการสื่อสาร
2	กิจกรรมที่ 1 เปิดเผย	ใช้หน้าต่างโจฮารีมานำเข้ากิจกรรมการเป็นคน	1.การสร้างความสนใจ 2.การสร้างประสบการณ์	การเป็นคนเปิดเผย

	เปิดใจ สร้างใย สัมพันธ์	เปิดเผยทำการจำลอง สถานการณ์เรื่องของการ เป็นคนเปิดเผย วิเคราะห์ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และ สะท้อนให้เห็นถึงความ สำคัญในการเป็นคนเปิด เผยว่าเป็นสิ่งจำเป็นในการ สร้างสัมพันธ์ภาพ	3.การจำแนกแยกแยะ 4.การวิเคราะห์ 5.การลงความเห็นสรุป	
3	กิจกรรมที่ 2 ร่วมรู้สึก ความเห็นอก เห็นใจ	จำลองสถานการณ์การ เก็บข้อมูลในด้านปัญหา ของสภาพความเป็นอยู่ ของคนในชุมชน โดยการ ใช้ทักษะในการสื่อสาร ระหว่างบุคคล เรื่อง ร่วม รู้สึก ความเห็นอกเห็นใจ ทำให้เกิดความไว้วางใจ และจึงสามารถสร้าง สัมพันธ์ภาพในการลง ชุมชนได้	1.การเฝ้าความสนใจ 2.การสร้างประสบการณ์ 3.การจำแนกแยกแยะ 4.การวิเคราะห์ 5.การลงความเห็นสรุป	การร่วมรู้สึก/ความเห็น อกเห็นใจ
4	กิจกรรมที่ 3 การ สนับสนุน เกื้อกูลต่อคู่ สนทนา	การสร้างสถานการณ์โดย การจำลองเรื่องการ สนับสนุนเกื้อกูลต่อคู่ สนทนาเป็นสถานการณ์ จำลองเก็บข้อมูลผลิต ภัณฑ์ทางการเกษตร กระตุ้นให้เกิดการสื่อสาร แบบส่งเสริมสนับสนุน	1.การเฝ้าความสนใจ 2.การสร้างประสบการณ์ 3.การจำแนกแยกแยะ 4.การวิเคราะห์ 5.การลงความเห็นสรุป	การสนับสนุนเกื้อกูลต่อ คู่สนทนา
5	กิจกรรมที่ 4 การ ติดต่อสื่อสาร ทางบวก	การจำลองสถานการณ์ เรื่องการติดต่อ สื่อสารในทางบวกโดยลง พื้นที่ทำงานในชุมชน	1.การเฝ้าความสนใจ 2.การสร้างประสบการณ์ 3.การจำแนกแยกแยะ 4.การวิเคราะห์	การติดต่อสื่อสารใน ทางบวก

		ติดต่อนักพัฒนาชุมชนเพื่อเก็บข้อมูลโครงการต่างๆ ในชุมชนว่ามีโครงการไหนที่ได้ผลลัพธ์อย่างไรเรียนรู้การมองผู้อื่นในแง่ดีส่งผลทำให้เกิดการสื่อสารทางบวก	5.การลงความเห็นสรุป	
6	กิจกรรมที่ 5 ความเสมอภาค ในการสื่อสาร	แบ่งกลุ่มเพื่อสร้างสถานการณ์จำลองเรื่องความเสมอภาคในการสื่อสาร โดยสถานการณ์ลงชุมชนเก็บข้อมูลด้านการท่องเที่ยว และสะท้อนถึงความสำเร็จเพื่อให้ใช้คำพูดได้อย่างเหมาะสม	1.การสร้างความสนใจ 2.การสร้างประสบการณ์ 3.การจำแนกแยกแยะ 4.การวิเคราะห์ 5.การลงความเห็นสรุป	ความเสมอภาคในการสื่อสาร

2.1.2 แบบวัดทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคล ของผู้ปฏิบัติงานในชุมชนของโครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ (1 ตำบล 1 มหาวิทยาลัย) โดยผู้วิจัยได้พัฒนาจากแนวคิดของ Devito, J.A., (1995:5)10 แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ สถานภาพ อายุ ตอนที่ 2 แบบวัดทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคล เป็นมาตรวัดแบบ **Rating Scale** เพื่อวัดทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคล คือ การเป็นคนเปิดเผย การร่วมรู้สึก/ความเห็นอกเห็นใจ การสนับสนุน เกื้อกูลต่อคู่สนทนา การติดต่อสื่อสารในทางบวก และความเสมอภาคในการสื่อสาร องค์กรประกอบละ 7 ข้อ รวมทั้งหมด 35 ข้อ แบ่งค่า 5 ระดับ ได้แก่ สูงที่สุด สูง ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ซึ่งผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) จากผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน โดยได้ค่าดัชนีความสอดคล้องโดยได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (Index of Item – Objective Congruence : IOC) อยู่ในช่วง 0.8 – 1.0 จากนั้น นำเครื่องมือไปหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) โดยผู้วิจัย นำแบบวัดทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคล ที่ปรับแก้แล้วไปทดสอบกับกลุ่มผู้ปฏิบัติงานในชุมชนที่มีความคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด เพื่อหาความเชื่อมั่น (reliability) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha) ของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.99

3. รูปแบบงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง Quasi Experimental แบบ Pretest – Posttest Nonrandomized Design โดยมีแผนการทดลองดังนี้ (อรพินทร์ ชูชม, 2552:43)

$$\begin{array}{l} O_1 \dots\dots\dots X_1 \dots\dots\dots O_2 \\ O_3 \dots\dots\dots X_2 \dots\dots\dots O_4 \end{array}$$

- X₁ คือ โปรแกรมฝึกอบรมโดยใช้สถานการณ์จำลอง
- X₂ คือ การฝึกอบรมให้ความรู้โดยการบรรยาย
- O₁ คือ การประเมินก่อนการให้โปรแกรมฝึกอบรมโดยใช้สถานการณ์จำลอง
- O₂ คือ การประเมินหลังการให้โปรแกรมฝึกอบรมโดยใช้สถานการณ์จำลอง
- O₃ คือ การประเมินก่อนการฝึกอบรมให้ความรู้โดยการบรรยาย
- O₄ คือ การประเมินหลังการฝึกอบรมให้ความรู้โดยการบรรยาย

4. ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการศึกษาผลของโปรแกรมฝึกอบรมโดยใช้สถานการณ์จำลองที่มีต่อทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลของผู้ปฏิบัติงานในชุมชนของโครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการทดลอง ขั้นการทดลอง ขั้นหลังทดลอง ขั้นวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

4.1 ขั้นก่อนการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการให้กลุ่มตัวอย่างที่มาจากการอาสาสมัคร ทำแบบวัดทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคล เป็นการประเมินก่อนการทดลอง (Pre – test) ก่อนจัดโปรแกรมฝึกอบรมโดยใช้สถานการณ์จำลองให้กลุ่มทดลอง 1 สัปดาห์

4.2 ขั้นการทดลอง ผู้วิจัยจัดโปรแกรมฝึกอบรมโดยใช้สถานการณ์จำลองให้กลุ่มทดลองตามแผนกิจกรรม 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1-2 ชั่วโมง

4.3 ขั้นหลังการทดลอง หลังจากเสร็จสิ้นการจัดโปรแกรมฝึกอบรมโดยใช้สถานการณ์จำลองที่มีต่อทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลของผู้ปฏิบัติงานในชุมชนของโครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ 1 สัปดาห์ นำแบบวัดทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลให้กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ประเมินทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคล (Post – test) และนำแบบประเมินความพึงพอใจให้กลุ่มทดลอง ประเมินความพึงพอใจในการเข้าร่วมโปรแกรมฯ

4.4 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล นำแบบวัดทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลของกลุ่มตัวอย่างทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ของก่อนและหลังการทดลองมาวิเคราะห์ทดสอบความแตกต่าง และวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของการเข้าร่วมโปรแกรมฯ ของกลุ่มทดลองนำมาเขียนรายงานผลการวิจัยต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมาวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป วิธีการวิเคราะห์ มีดังนี้

5.1 แบบวัดทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคล

5.1.1 แบบสอบถามตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์โดยใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) โดยใช้ความถี่ ค่าเฉลี่ย และร้อยละ นำเสนอในรูปของตารางประกอบความเรียง

5.2 สถิติเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยผลของโปรแกรมฝึกอบรมโดยใช้สถานการณ์จำลอง เพื่อเปรียบเทียบทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลของผู้ปฏิบัติงานในชุมชนของโครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ โดยใช้สถิติค่าความแตกต่าง (t-test) ดังนี้ (บุญเรียง ขจรศิลป์, 2549 : 9)

5.2.1 Pairs t-test ทดสอบความแตกต่างของกลุ่มตัวอย่างก่อน – หลังเข้าร่วมโปรแกรมฝึกอบรมโดยใช้สถานการณ์จำลองของผู้ปฏิบัติงานในชุมชนของโครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ

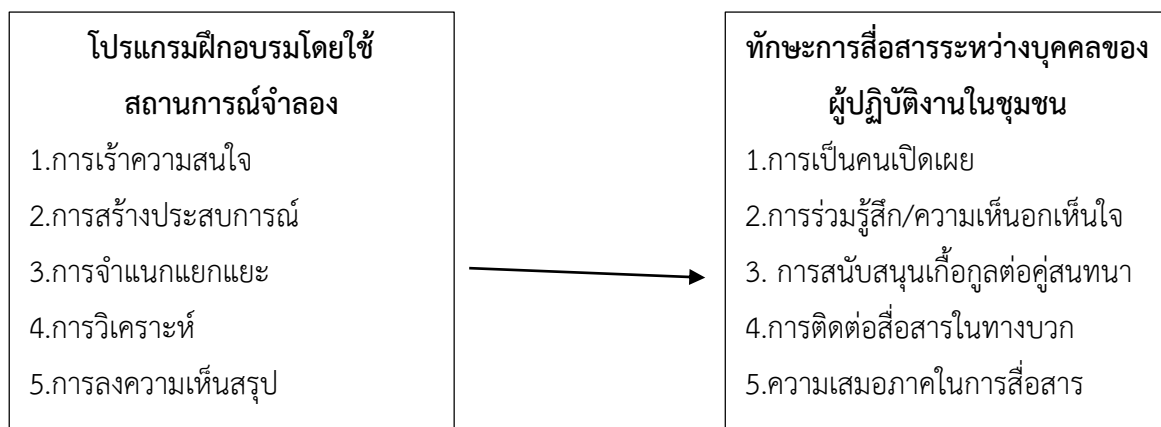
5.2.2 Independent Sample ทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมก่อน – หลังเข้าร่วมโปรแกรมฝึกอบรมโดยใช้สถานการณ์จำลองของผู้ปฏิบัติงานในชุมชนของโครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีการศึกษาตัวแปรทั้งสิ้น 2 ตัวแปร ประกอบด้วยตัวแปรต้นและตัวแปรตาม โดยสามารถอธิบายกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิด การฝึกอบรมโดยใช้สถานการณ์จำลอง ของ Standsklev R., (1974 : 66) และทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลซึ่งเป็นแนวคิดของ Devito, J.A., (1995 : 5) มาพัฒนาเป็นโปรแกรมฝึกอบรมโดยใช้สถานการณ์จำลองที่มีต่อทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลของผู้ปฏิบัติงานในชุมชน เพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลของผู้ปฏิบัติงานในชุมชน

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ โปรแกรมฝึกอบรมโดยใช้สถานการณ์จำลอง

ตัวแปรตาม ได้แก่ ทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลของผู้ปฏิบัติงานในชุมชน

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการจัดโปรแกรมฝึกอบรมโดยใช้สถานการณ์จำลองที่มีต่อทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลของผู้ปฏิบัติงานในชุมชน

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบระหว่างผลก่อนและหลังการทดลองในภาพรวมของโปรแกรมฝึกอบรมโดยใช้สถานการณ์จำลองที่มีต่อทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลของกลุ่มทดลอง หลังการให้โปรแกรมฝึกอบรมโดยใช้สถานการณ์จำลอง

(n = 30)

ผลของโปรแกรมฝึกอบรม โดยใช้สถานการณ์จำลอง	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง		t	P
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1.การเป็นคนเปิดเผย	2.07	0.10	4.43	0.66	-17.69	0.00*
2.การร่วมรู้สึก/ความเห็นอกเห็นใจ	1.98	0.17	3.96	0.69	-14.17	0.00*
3. การสนับสนุนเกื้อกูลต่อคู่สนทนา	1.72	0.27	3.75	0.60	-24.39	0.00*
4.การติดต่อสื่อสารในทางบวก	1.85	0.15	3.90	0.41	-33.45	0.00*
5.ความเสมอภาคในการสื่อสาร	2.14	0.20	4.49	0.54	-18.45	0.00*
รวม	1.95	0.06	4.11	0.53	-22.97	0.00*

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่าผู้ปฏิบัติงานในชุมชนในกลุ่มทดลอง หลังจากได้รับโปรแกรมฝึกอบรมโดยใช้สถานการณ์จำลองที่มีต่อทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคล กลุ่มทดลองมีระดับทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลโดยรวม ($\bar{x} = 4.11$, S.D. = 0.53) เพิ่มขึ้นกว่าก่อนการทดลอง ($\bar{x} = 1.95$, S.D. = 0.06) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = -22.969$, $p\text{-value} < .05$)

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบภาพรวมระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการเข้าร่วมโปรแกรมฝึกอบรมโดยใช้สถานการณ์จำลองที่มีต่อทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคล

(n = 60)

ผลของโปรแกรมฝึกอบรม โดยใช้สถานการณ์จำลอง	กลุ่มทดลอง		กลุ่มควบคุม		t	P
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1.การเป็นคนเปิดเผย	4.43	0.66	1.96	0.16	19.97	0.00*
2.การร่วมรู้สึก/ความเห็นอกเห็นใจ	3.96	0.69	2.01	0.24	14.49	0.00*
3. การสนับสนุนเกื้อกูลต่อคู่สนทนา	3.75	0.60	2.03	0.33	13.80	0.00*
4.การติดต่อสื่อสารในทางบวก	3.90	0.41	2.12	0.35	18.15	0.00*
5.ความเสมอภาคในการสื่อสาร	4.49	0.54	2.13	0.25	21.59	0.00*
รวม	4.11	0.53	2.05	0.15	20.56	0.00*

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่าผู้ปฏิบัติงานในชุมชนในกลุ่มทดลองหลังเข้าร่วมโปรแกรมฝึกอบรมโดยใช้สถานการณ์จำลอง มีการเปลี่ยนแปลงของระดับทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคล ($\bar{x} = 4.11$, S.D. = 0.53) สูงขึ้นกว่ากลุ่มควบคุม ($\bar{x} = 2.10$, S.D. = 0.17) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 19.831$, $p\text{-value} < .05$)

อภิปรายผลการวิจัย

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ผู้ปฏิบัติงานในชุมชนในกลุ่มทดลองมีระดับทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคล ก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมฝึกอบรมโดยใช้สถานการณ์จำลองต่างกันหรือไม่ พบว่าภายหลังการทดลองระดับทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลของผู้ปฏิบัติงานในชุมชนกลุ่มทดลองมีการเปลี่ยนแปลงโดยรวมกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงให้เห็นถึงประสิทธิผลที่ผู้วิจัยพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมโดยใช้สถานการณ์จำลองที่เน้นให้ผู้เข้าร่วมมีทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลเพื่อประยุกต์ใช้ในการทำงาน โดยการวิจัยครั้งนี้พัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมโดยใช้สถานการณ์จำลองซึ่งเป็นกระบวนการการฝึกอบรมที่ผู้เข้าร่วมได้ฝึกประสบการณ์และสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้นจริงในการทำงาน นำมาผนวกกับทักษะการสื่อสารระหว่าง

บุคคล จึงทำให้กลุ่มทดลองมีศักยภาพในทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงจิตา รักษาแก้ว (2552 : 99) ได้ทำการศึกษาการวิจัยเรื่อง ผลของปฏิสัมพันธ์ทางการเรียนออนไลน์ในสถานการณ์จำลองที่มีต่อทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยปฏิสัมพันธ์ทางการเรียนออนไลน์ในสถานการณ์จำลองมีทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลหลังเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ Harnof S. et al., (2013 : 489-492) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง การฝึกอบรมทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลโดยใช้สถานการณ์จำลองสำหรับประสาทยศัลยแพทย์ มีวัตถุประสงค์ในการการวิจัยเพื่อประเมินการฝึกอบรมทักษะการสื่อสารโดยใช้สถานการณ์จำลองระดับชาติครั้งแรกสำหรับประสาทยศัลยแพทย์ ผลการศึกษาพบว่า การฝึกทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลด้วยการจำลองสถานการณ์นั้นมีประสิทธิภาพ

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ผู้ปฏิบัติงานในชุมชนในกลุ่มทดลองมีระดับทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลจากการเข้าร่วมต่างจากกลุ่มควบคุมหรือไม่ ภายหลังการทดลองพบว่า ระดับทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลของผู้ปฏิบัติงานในชุมชนของกลุ่มทดลองมีการเปลี่ยนแปลงทุกด้านสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงให้เห็นถึงประสิทธิผลของโปรแกรมฝึกอบรมโดยใช้สถานการณ์จำลอง ซึ่งการพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมโดยใช้สถานการณ์จำลองออกแบบมาโดยมีความมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เข้าร่วมได้พบและรู้จักประสบการณ์ในการทำงาน แก้ไขปัญหาและอุปสรรคจากการทำงานที่อาจเกิดขึ้นจริงในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ จิตสุภา กิตติผดุง (2564 : 2223) กล่าวว่า การฝึกอบรมที่ใช้สถานการณ์จำลอง คือ การให้ผู้เข้าร่วมมีประสบการณ์ในการทำงานบนโลกจำลอง ซึ่งเป็นการเรียนรู้หรือการสร้างความรู้ที่เกิดขึ้นภายในของผู้เข้าร่วมโดยที่ผู้เข้าร่วมเป็นผู้สร้างองค์ความรู้ นำประสบการณ์หรือสิ่งที่พบเห็นในสิ่งแวดล้อมมาเชื่อมโยงกับความรู้ความเข้าใจที่มีอยู่เดิม มาสร้างเป็นความเข้าใจของตนเอง และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Ivan Strygacz and Avraham Sthub, (2018 : 76) ได้ทำการศึกษา การฝึกอบรมที่ใช้การจำลองสถานการณ์ พบว่าทุกๆ ปีมีโครงการจำนวนนับไม่ถ้วนที่เสร็จสิ้นช้า เกินงบประมาณ หรือถูกยกเลิกบ่อยครั้งเนื่องจากผู้จัดการโครงการและทีมงานโครงการขาดประสบการณ์และเทคนิคที่จำเป็นในการสนับสนุนการในการตัดสินใจ การจัดการโครงการทั่วโลกมีปัญหาในการบูรณาการความรู้ด้านการจัดการโครงการที่แตกต่างกันจากการวิจัยการฝึกอบรมที่ใช้การจำลองสถานการณ์มีส่วนช่วยในการแก้ปัญหาเหล่านี้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

เชิงวิชาการ

ผลการวิจัยครั้งนี้แสดงถึงประสิทธิผลของโปรแกรมฝึกอบรมโดยใช้สถานการณ์จำลองที่ส่งผลให้ระดับทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลของผู้ปฏิบัติงานในชุมชนสูงขึ้น สามารถส่งเสริมศักยภาพให้กับผู้ปฏิบัติงานในชุมชนทำให้การปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

เชิงนโยบาย

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้ที่เกี่ยวข้องควรนำโปรแกรมฝึกอบรมโดยใช้สถานการณ์จำลอง ไปประยุกต์เพื่อพัฒนาให้แก่วิชาชีพอื่นและให้เหมาะสมกับบทบาทของวิชาชีพนั้นเพื่อส่งเสริมให้มีทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลและสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

เชิงปฏิบัติการ

การดำเนินโปรแกรมฝึกอบรมโดยสถานการณ์จำลองครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าการใช้สถานการณ์จำลองทำให้ผู้เข้าร่วมได้ลงมือปฏิบัติและฝึกฝนประสบการณ์จากการจำลองสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้นจริงในการปฏิบัติงาน ดังนั้น การฝึกอบรมโดยใช้สถานการณ์จำลอง นั้นเหมาะสมกับการฝึกอบรมในการลงมือปฏิบัติ ดังนั้นในครั้งต่อไปสามารถนำการใช้สถานการณ์ไปประยุกต์ใช้ในการฝึกอบรมทักษะต่างๆได้ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการทำงานของบุคคล

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2563). โครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ (1 ตำบล 1 มหาวิทยาลัย). ออนไลน์. สืบค้นวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2565 แหล่งที่มา <https://www.mhesi.go.th/index.php/flagship-project/2690-u2tambon.html>
- โครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ (1 ตำบล 1 มหาวิทยาลัย). (2564). ปัญหาและอุปสรรคในการสำรวจข้อมูลชุมชน. ออนไลน์. สืบค้นวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2565 แหล่งที่มา <http://u2t.bru.ac.th/uncategorized/>
- จิตสุภา กิตติผดุง. (2564). กิจกรรมการเรียนรู้แบบสถานการณ์เป็นฐานในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระดับอุดมศึกษา. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์มจร. 9 (5). 2220-2229.
- ดวงธิดา รักษาแก้ว. (2552). ผลของปฏิสัมพันธ์ทางการเรียนออนไลน์ในสถานการณ์จำลองที่มีต่อทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาโสตทัศนศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา แคมมณี. (2552). รูปแบบการเรียนการสอน : ทางเลือกที่หลากหลาย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- บุญเรียง ขจรศิลป์. (2549). *สถิติวิจัย 1*. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ปัญญา เลิศไกร และ ลัญจกร นิลกาญจน์. (2559). การเก็บข้อมูลวิจัยชุมชนภาคสนาม. *วารสารนาคบุตรปริทรรศน์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช*. 8 (2), 1-10.
- ระวีรัฐ รุ่งโรจน์. (2559). *การพัฒนาความสามารถในการสื่อสารระหว่างบุคคลโดยใช้โปรแกรมฝึกอบรมเชิงจิตวิทยา*. ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการวิจัยและพัฒนาศักยภาพมนุษย์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อรพินทร์ ชูชม. (2552). การวิจัยกึ่งทดลอง. *วารสารพฤติกรรมศาสตร์*, 15 (1). 1-15.
- Devito J. A. (1995). *The Interpersonal communication book*. New York: Harper Collins College
- DeVito J.A. (2013). *The Interpersonal Communication Book*. New Jersey: Pearson Education, Inc.
- Gredler, M. (1992). *Designing and evaluation games*. London: Kagan Page
- Harnof S., Hadani M., Ziv A., Berkenstadt H. (2013). *Simulation-based interpersonal communication skills training for neurosurgical residents*. *Isr Med Assoc J*, 15 (9), 489-492.
- Ivan Strygacz., Avraham Sthub. (2018). *Combining Simulation-based Training and Flipped Classroom in Project Management Learning*: Canadian Center of Science and Education.
- Standsklev R. (1974). *Handbook of Simulation Gaming in Social Education, Part One*. Alabama: Instituted of Higher Education Research and Survives The University of Alabama.